

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

178 négyzetméteres kacsafalat, takarmány előkészítőt, a megfelelő gépekkel és berendezésekkel, magtárt és villanytelepet. Ezekben a kolhozokban a baromfi-hús termelése 100 ha gabona területére eddig 4,4 q volt, a társulás létrehozása után pedig 29,3 q lett, ami a réginek majdnem a hétszerese. A második évben a takarmányszállítási költségek megtakarítása céljából 120 ha területet csatoltak a társuláshoz. Az idényszerűség elkerülése végett nemcsak kacsaneveléssel foglalkoznak, hanem más baromfit is tartanak. A társulás egy évi kiadása 741 519 rubel, bevétele pedig 857 600 rubel, tehát a tisztá jövedelem 116 091 rubel volt.

Napjainkban új korszak kezdődik a kolhozok közötti üzemek és vállalatok fejlődésében, azok járási, megyei, területi és köztársasági üzemekké, vállalala-

tokká történő egyesülésének a korszaka. Már jónéhány ilyen egyesülés működik, pl. az orosz Föderatív köztársaságban 13 megyei és területi, Ukrajnában 7, Moldaviában egy köztársasági vállalat működik. Pl. a Krasznodári terület 32 kerületének 250 kolhoza létrehozott egy területi kolhoztanácsot, amely 3 fakitermelő és feldolgozó üzemet üzemeltet. Ezek az üzemek 1959-ben még csak 100 ezer köbméter faárut termeltek ki és dolgoztak fel, 1960-ban már 250 ezer köbméter. Azelőtt egy köbméter fa 450—500 rubelbe, most pedig 185—200 rubelbe került.

A kolhozok közötti kooperáció formái nem váltják fel a kolhozokat, csak kiegészítik és fejlesztik azokat, s a kolhozok alapjain fejlődnek tovább.

Szabó László

AZ ÉTOLAJAS MESTERSÉGES BORJÚNEVELÉS GAZDASÁGOSSÁGÁRÓL

A Nagyszentjánosi Állami Gazdaságban 1958. év nyarán *Ivanics Barna* főállattenyésztő újítást kezdeményezett a mesterségesen nevelt borjak takarmányozásában. Ebben az állami gazdaságban az itatásos borjúnevelés akkor általánosan alkalmazott technológiája szerint egy borjú felneveléséhez átlagosan 400 liter teljes tejet — és szükség szerint fölzött tejet — irányoztak elő. Az újító az előirányzat szerinti teljes tej helyett ugyanolyan mennyiségű, de 2,5% zsírtartalomra egalizált tejet itatott, az elvont tejsírt pedig étolajjal pótolta. Előzetes kísérletek után 1959-ben a gazdaság egyik, az ún. jegesi üzemegységében bevezették az étolajas borjúnevelést. A másik két üzemegységben pedig a szokványos tejítatásos nevelést alkalmazták. Ily módon lehetőség nyílik a két borjúnevelési mód gazdaságosságának összehasonlítására*, és a tényadatok alapján messzebb menő számításokat is végezhetünk.

A kísérleti évben a gazdaságban nevelt

* Az 1960. évtől a gazdaság többi üzemegységébe is bevezették az étolajas tejítatást, így a későbbi adatok ilyen összehasonlításra már nem alkalmasak.

borjak korosítási átlagsúlya 175,1 kg, a nevelés átlagos időtartama pedig 145 nap volt.

Az 1. táblázatban közölt adatokból világosan látható, hogy a jegesi üzemegységben folytatott borjúnevelés eredménye egyáltalán nem marad el a többi üzemegységtől. A napi átlagos súlygyarapodás a gazdasági átlag felett volt, az 1 kg súlygyarapodáshoz felhasznált keményítőérték és emészthető fehérje mennyisége és aránya is itt volt a legkedvezőbb. A gazdaság szakemberei az étolajas tejítatással kapcsolatban semmilyen káros utóhatást nem tapasztaltak.

Az étolajas tejítatás gazdasági előnye egyrészt a tejsír felvásárlási ára és az étolaj fogyasztói ára között levő árkülönbség, amely az üzemen jövedelemként realizálódik, másrészt a termelőkapacitás bővítése nélkül jelentős mennyiséggel növelhető az áruként értékesíthető tejsír mennyisége.

Egy borjú mesterséges felneveléséhez előirányzott 400 liter teljes, 3,6% zsírtartalmú tejből 1,1%, azaz 4,4 kg tejsír helyettesíthető étolajjal. A tejsír felvásárlási ára (50,— Ft alapár és 5,60 Ft nagyüzemi felár), 55,60 Ft/kg. A 4,4 kg tejsír ellenértéke tehát 245,— Ft.

A felhasznált 4,4 kg étolaj, á 23,60 Ft/kg, összesen 103,— Ft, amilhez még

I. táblázat

Megnevezés	Napi átl. súlygyar. kg	1 kg súlygyarap.-ra fel- használt		1 kg súly- gyarap. tak. költségének indexe Jegesi ü. e. = 100
		kem. ért. kg	em. feh. kg	
Jegesi ü. e.	0,94	1,98	0,55	100
N. Jánosi ü. e.	0,84	2,29	0,73	112
B. tagi ü. e.	0,94	2,61	0,82	111
A gazdaság átlagában	0,90	2,28	0,70	—

hozzá kell számolnunk 15 liter főlözött tej (mert a tejszír értékesítése tejszír formájában történt) értékét á 0,60 Ft/lit., összesen 9,— Ft-ot. A 4,4 kg tejszír étolajjal való pótlása tehát összesen 112,— Ft-ba kerül.

Egy borjú felnevelésénél tehát $245 - 112 = 133$,— Ft költségmentakarítás érhető el.

Az étolajas tejítatás elsősorban a nagyüzemek borjúszaporulatának felnevelésénél jön számításba.

További gazdaságossági számításainkat 300 000 db tehén nagyüzemi tartását feltételezve végezzük. Ez állomány évi borjúszaporulatának (100 tehenre jutó borjúszaporulat 75 db), azaz 225 000 db borjú felneveléséhez 9900 q étolaj szükséges.

Ezzel szemben jelentkezik ugyancsak 9900 q értékesíthető tejszírtöbblet, amely egyben 29 925 000 Ft megtakarítást, azaz üzemben realizálódó jövedelmet jelent. A 9900 q tejszír 27 500 000 liter teljes tejből nyerhető.

A 9900 q étolaj biztosításához (1 kh napraforgó terület étolaj-hozama 162,4 kg, 5,6 q termésátlag mellett, amely az 1960. évi országos tényadat) 6100 kh napraforgó terület szükséges. Ezzel szemben a kérdéses tejmenyiségnek a tehénállomány növelésével való biztosítása 27 200 kh takarmánytermő területet igényelne. (A Tolna megyei állami gazdaságok 1957. évi átlagadatai alapján 1 liter tej termeléséhez 1,59 □-ól takarmánytermő terület szükséges, 3020 liter átlag-

gos tejhozam mellett.* Feltételezhető, hogy az összes nagyüzemi gazdaság jelenlegi takarmánytermesztési színvonala nem haladja meg a Tolna megyei állami gazdaságok 1957-ben elért szintjét, sőt ha figyelembe vesszük a Tolna megyei 3020 liter és az ez évben várható országos 2615 liter átlagos tejhozamot, akkor arra a következtetésre jutunk — ismerve az életfenntartó és termelőtakarmány korrelációját az átlagos tejhozam függvényében —, hogy nagyüzemeinknél jelenleg a fent közöltnél 5—10%-kal nagyobb terület szükséges egy liter tej termeléséhez.)

A számítások alapján tehát sokkal gazdaságosabb lenne a 9900 q értékesíthető tejszír többletet az étolajas tejítatás bevezetésével biztosítani, mint ugyanezt a termelőkapacitás bővítésével elérni, mert így a közvetlen üzemi jövedelmen kívül $27\ 200 - 6\ 100 = 21\ 100$ kh takarmánytermő terület szabadul fel, amelyen árunövények termelhetők.

A módszer előnye az állati szervezet transzformációs veszteségének kiküszöbölésével magyarázható.

A további perspektívát nézve, a nagyüzemi tehénállomány bővülése mellett a termelőszövetkezeti háztáji állomány borjúszaporulata is bevonható a mesterséges nevelésbe.

Értékelésemet egy bevált üzemi kísérlet alapján készítettem. Ennek elle-

* A Tolnamegyei Állami Gazdaságok 1957. évi termelésének üzemgazdasági elemzése II. rész. Az Állami Gazdaságok Üzemgazdasági Kutatóintézetének 10. sz. kiadványa.

nére az étolajas borjúnevelés széleskörű alkalmazása előtt a kísérletek exakt, a tudományos vizsgálatok követelményeinek mindenben megfelelő megismétlését — elsősorban élettani és takarmányozástani vonatkozásban — feltétlenül szükségesnek tartom. Ezenkívül a kérdéssel kapcsolatban további vizsgálatot igényel, hogy

a nyers napraforgóolaj, mely csak ízre és szagra különbözik, beltartalomra nézve

közel azonos az étolajjal, nem lenne-e megfelelő étolaj helyett a borjak takarmányozására (a kettő árkülönbsége további 9 702 000 Ft költségesökkenést eredményezne, mert az étolaj ára 23,60 Ft/kg, a nyers napraforgóolaj ára pedig csak 13,80 Ft/kg),

a tejszír további mértékben nem pótolható-e étolajjal, elsősorban a baby hizlálásra szánt borjaknál.

Kiss Gábor

HAJAS JÓZSEF:

Gazdaságos méretezés a mezőgazdaságban

238 oldal, 1100 ábrával

Ára kötve: 36,— Ft

Kapható a könyvesboltokban, földműves-
szövetkezeti boltokban és a falusi
könyvtáraknál